

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра товарознавства та митної справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Оцінка якості гофротари при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності»

Студента 2 курсу, 7м групи,
спеціальності 076

“Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність”,
спеціалізації “Товарознавство
та організація зовнішньої
торгівлі”

Науковий керівник
док-р. техн. наук, професор

Науковий консультант
канд. техн. наук, доцент

Гарант освітньої програми
док-р. техн. наук, професор

Гриценка Костянтина
Вікторовича

Коптюх Леонід
Андрійович

Лежельокова Вікторія
Геннадіївна

Мокроусова Олена
Романівна

Київ 2019

АНОТАЦІЯ

Грищенко К.В. Оцінка якості гофротари при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено ринок гофротари України, проведено класифікацію та визначено вимоги до якості гофрокартону та гофротари згідно з національними та міжнародними стандартами. Проаналізовано особливості та сутність зовнішньоекономічних операцій за імпорту гофротари. Проведено оцінку асортименту та якості гофротари різних виробників за визначеними показниками. Проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності ПАТ “Мена ПАК” та запропоновано напрямки удосконалення експорту гофротари на підприємстві.

Ключові слова: гофротара, гофрокартон, оцінка якості, зовнішньоекономічна діяльність, асортимент, ринок, код товару згідно УКТЗЕД, виробники, стандарт.

SUMMARY

Grishchenko K.V. Assessment of the flexibility of corrugated packaging in the case of healthy and economical activities.

In the final professional field, they researched the corrugated market in Ukraine, classifying and adhering to the requirements for corrugated cardboard and corrugated boards, which have international and international standards. The peculiarities and significant foreign economic operations for the import of corrugated containers are analyzed. Offered reviews of the association and quality corrugated boxes from different manufacturers for well-known impressions. The analysis of foreign economic activity of PJSC “Mena PAK” was carried out and the filling of the presented corrugated export at the enterprise was proposed.

Keywords: corrugated cardboard, corrugated cardboard, your person, foreign economic activity, assortment, market, product code UKTZED, manufacturers, standard.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади товарознавчої оцінки гофротари за здійснення зовнішньоекономічної діяльності.	
1.1. Аналіз ринку щодо виробництва та асортименту гофротари.....	9
1.2. Класифікація та визначення вимог до якості гофротари.....	16
1.3.Сутність та особливість організації імпорتنих операцій щодо гофротари.....	22
РОЗДІЛ 2. Товарознавча оцінка асортименту та якості гофротари різних виробників	
2.1. Організація об'єкт та методи дослідження.....	28
2.2. Порівняльні характеристики асортименту гофротари різних виробників.....	31
2.3. Оцінка якості гофротари на підприємстві ПАТ «Мена ПАК»	35
РОЗДІЛ 3 Удосконалення зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Мена ПАК»	
3.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Мена ПАК».....	43
3.2. Напрямки удосконалення експорту гофротари ПАТ «Мена ПАК».....	49
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Незважаючи на розвиток нових досконалих технологій виробництва пакувань і тари та появу нових полімерних пакувальних матеріалів, паперові пакування й надалі матимуть важливе значення та застосування. Понад 50% пакувань у світі виробляється з паперу та картону. Головними причинами такого стабільно високого використання паперових пакувальних матеріалів є:

- природна відтворюваність вихідної сировини (рослинних волокон);
 - низькі втрати при виготовленні пакувальних матеріалів, тари і пакувань;
 - високі санітарно-гігієнічні властивості паперових матеріалів;
 - привабливий зовнішній вигляд і високі споживчі властивості пакувань;
 - можливість ефективного повторного використання пакувань (близько 90%);
- відсутність в них шкідливих для навколишнього середовища компонентів.

Під гофротарою розуміють виріб для розміщення продукції, що виконаний у вигляді замкнутого або відкритого корпусу, який виготовляється з двох, трьох, п'яти, або семи шарового гофрокартону – комбінованого матеріалу в якому зв'язані між собою за допомогою склеювання шари гофрованого паперу(флутингу) та плоского картону(лайнру).

Гофрований картон є найрозповсюдженішим, надійним та ефективним матеріалом для виготовлення транспортної тари, що володіє амортизаційними властивостями. Тара та пакування з гофрокартону мають також привабливий зовнішній вигляд, можуть перевозитися в складеному вигляді, що зменшує потребу в транспортних засобах і складських приміщеннях. Тара з гофрокартону з різноманітними покриттями (парафін, поліетилен) має вологозахисні властивості і може використовуватись для транспортування овочів, фруктів, заморожених продуктів. Застосування полімерних вкладок і комбінованих матеріалів на основі картону надає пакуванням підвищену герметичність. Використання тари з гофрокартону полегшує, здешевлює та дозволяє автоматизувати процеси упакування продукції. Ринок України, як і інших країн пострадянського простору,

відстає від світового ринку щодо обсягів виробництва та використання тари та пакувань. Однак, не дивлячись на наявні об'єктивні причини, відсутність новітніх технологій, власного виробництва сировини та маркетингу, паперова галузь країни за останні роки активно розвивається. Відміна 20% ПДВ на імпорт, целюлози підвищення ввізних ставок на імпорт сировини для виробництва гофрокартону та готової гофротари обумовили ріст вітчизняного виробництва на 27%. З'явився ряд підприємств, що виготовляють якісні пакування, багатоколірні, складної висічки. Паперові пакування займають в Україні 40% ринку пакувань в цілому, з них 70% припадає на гофропакування.

Актуальність теми досліджень. Підприємства, що виготовляють гофротару на пряму залежать від економічного стану країни. На даний момент вітчизняні підприємства виготовляють гофротару, що використовується на внутрішньому ринку, частка експорту є не значною, що обумовлено високою конкуренцією та кращою якістю товару в Європі. В таких умовах підвищення якості гофрованої тари дасть змогу удосконалити та покращити зовнішньоекономічну діяльність, збільшити частку експорту тари власного виробництва.

Метою роботи є дослідження товарознавчої оцінки та організації зовнішньоекономічної діяльності за експортом гофротари.

Об'єктом дослідження – є гофротара і гофрокартон.

Предметом дослідження – оцінка якості гофротари при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності при імпорті.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

1. виконати аналіз ринку щодо виробництва асортименту гофротари в Україні;
2. дослідити вимоги до якості гофротари;
3. дослідити та проаналізувати асортимент гофротари різних виробників;
4. провести порівняльну характеристику пакування різних виробників;
5. проаналізувати вимоги до якості гофротари різних виробників;
6. проаналізувати законодавчо-нормативне регулювання здійснення зовнішньоекономічної діяльності при імпорті гофротари і гофрокартону;

7. провести аналіз зовнішньоекономічних операцій на підприємстві ПАТ «Мена ПАК»
8. Розробити пропозиції щодо удосконалення експорту гофротари ПАТ «Мена ПАК»

Наукова новизна випускної кваліфікаційної роботи полягає в:

- обґрунтуванні та впровадженні критеріїв, засобів і методів для організації проведення оцінки якості та визначенні особливостей зовнішньоекономічної діяльності за експортом гофротари.

Практична цінність роботи:

- проведення оцінки якості гофротари різних виробників та порівнянь з гофротарою, що виробляється на підприємстві ПАТ «Мена ПАК»;
- вдосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності при експорті гофротари шляхом розроблення рекомендацій і пропозицій щодо їхнього використання за результатами виконаних досліджень.

Публікації. За результатом досліджень опублікована стаття на тему : «Оцінка якості гофротари при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності» / К. Грищенко // збірник наукових статей “Управління безпечністю, якістю експертизи товарів” / відп. ред. В.А. Осика. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2019. -192-198-с.

Структура та обсяги випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків.

Зміст роботи викладено на 58 сторінках друкованого тексту, з яких основний текст складає 51 сторінок. Випускна кваліфікаційна робота містить 14 таблиць, 5 рисунків. Список використаних джерел становить 48 найменування на 3 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ОЦІНКИ ГОФРОТАРИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Аналіз ринку щодо виробництва та асортименту гофротари

Український ринок гофротари з 2016 року активно відновлюється після скорочення в кризові 2014-2015 роки і безпосередньо залежить від загальноекономічних показників, оскільки обслуговує різні економічні сектори. Найбільший вплив на ринок гофротари мають галузі переробної промисловості, особливо галузі продовольчих і споживчих непродовольчих товарів, логістична галузь, зокрема, ринок доставки вантажів, та інші [1].

В цілому сектор переробної промисловості за останні роки продемонстрував зростання на 4%, ВВП країни виріс на 2,2%. Внутрішній попит збільшується з поступовим зростанням доходів населення. Згідно з прогнозами, ці тенденції продовжаться в найближчі роки. а подальша динаміка макроекономічних показників багато в чому на нашу думку буде залежати від загальної економічної і політичної ситуації в Україні, зокрема від вирішення конфлікту на сході країни [2].

Оскільки виробництво гофротари переважно орієнтоване на внутрішній ринок, варто очікувати, що його динаміка буде дещо вищою, ніж прогнозоване зростання макроекономічних показників [3].

Сприяття розвитку ринку гофротари в Україні будуть зростання виробництва, експорту, інших макроекономічних показників, розвиток ринку макулатури, впровадження державних програм збору і утилізації відходів, екологізація роботи з відходами, зростання ринку логістики, доставки вантажів, стратегічні угоди щодо постачання сировини та готової продукції з різними країнами, інше.

Розвиток целюлозно-паперової промисловості і ринку картонно-паперової продукції передбачає одним із найважливіших напрямків створення в

інфраструктурі діючих підприємств з виробництва нових, високорентабельних видів продукції для задоволення потреб внутрішнього споживчого ринку високоякісними видами паперу та картону, максимальної заміни імпоротної продукції вітчизняною. Вивченню ринку споживчої тари з паперу та картону для різних товарів присвячено значну кількість праць у вітчизняній та зарубіжній технічній літературі [2], аналіз яких свідчить, що сучасне конкурентне середовище насичене різноманітною продукцією. З одного боку, виробники тари та пакування намагаються за рахунок новітніх технологій, сировини та процесів додати нових властивостей продукції, зробити її конкурентоспроможною за ціною та безпечністю. З іншого, вирішується питання реорганізації ринку країни..

В Україні на ринку картону і гофрокартону працює більше 30 підприємств, де встановлено обладнання для повного циклу виготовлення картонних плоских і гофрованих листів і пакування. Лідерами в цьому є «Київський картонно-паперовий комбінат» і «Рубіжанський картонно-тарний комбінат». Потужності з переробки вторинної сировини «Київського КБК» складають понад 1500 тонн на добу [4]. Проектна потужність «Рубіжанського картонно-тарного комбінату» для виробництва гофротари складає 112 млн квадратних метрів на рік. Цих потужностей вистачає, щоб забезпечити виробами всіх потенціальних споживачів. [5].

Деякі компанії з виготовлення картонної тари і гофрокартону в Україні є підприємствами іноземних холдингів. Наприклад, «Дунапак Україна» належить підрозділу «Dunapack Packaging», яке є основним напрямком австрійського концерну «Prinzhorn Holding». В Україні «Dunapack Packaging» представлений двома заводами в Херсонській та Львівській областях. Загальні інвестиції в «Дунапак Таврія» склали в 2018 році 40 млн євро, а виробництво займає 4 місце на українському ринку збуту. У сукупності два заводи австрійського концерну «Prinzhorn Holding» займають близько 10% від усього українського ринку [6], щодо гофротари «Київський картонно-паперовий комбінат» - одне з найбільших підприємств Європи з виробництва картонно-паперової продукції, також є частиною австрійської компанії Pulp Mill Holding. У загальному обсязі випуску

целюлозно-паперової продукції в Україні частка комбінату становить близько 30% [4].

Дані Державної фіскальної служби України, щодо експорту та імпорту гофротари, результати аналізу яких наведені в табл. 1.1, свідчать про помітне зростання зовнішньоекономічних операцій. Зростання від'ємного значення сальдо показує, що вітчизняні виробники не встигають за збільшенням потреб споживачів, а незначні обсяги експорту обумовлені тим, що вироби з картону і гофрокартону на великі відстані возити є малоефективним, крім того в Європі цей ринок більш розвинений, ніж в Україні.

Таблиця 1.1

Експорт та імпорт гофротари за період 2016-2018 р.р., в тис.дол.США [7]

Рік	Імпорт, тис. дол США	Експорт, тис. дол США	Сальдо
2016	71415	68962	-2453
2017	76939	73846	-3093
2018	86968	77780	-9188

На даний час існує проблема - нестача макулатури вторинної сировини для виготовлення картону і гофрокартону. Підприємствам необхідно приблизно 1,1 млн тонн на рік макулатури, а вдається заготовити в Україні тільки 750 тисяч тонн. З огляду на щорічне зростання ринку на 3-7% і дефіцит сировини, виробники змушені імпортувати макулатуру для виробництва картону і гофрокартону та тари з них. В Україні потреба у вторсировині для виробництва картонно-паперових виробів під діючі виробничі потужності на сьогоднішній день складає близько 1,25 млн тонн на рік [8].

Що стосується інформації про джерела постачання сировини, обсяги виробництва і ціноутворення, то в цьому плані створення кількісно нових підприємств не передбачається. Таку інформацію, як правило, виробники відносять до категорії комерційної таємниці. Споживачами макулатури в основному є українські картонно-паперові підприємства. Однак через дефіцит

пропозицій від вітчизняних заготівельників макулатури галузеві підприємства змушені щорічно купувати вторинну сировину за межами України. Основними імпортерами макулатури в Україні є такі великі підприємства, як «Київський картонно-паперовий комбінат» і «Рубіжанський картонно-тарний комбінат». Далі за лідерами розташувалися: Кохавинська паперова фабрика, Картонно-паперова компанія (Львів), Ізмаїльський целюлозно-картонний комбінат, Луцький рубероїдний комбінат [9]. На рис. 1.1 наведено у відсотках структуру виробників картону та паперу для виготовлення гофротари в Україні в 2018 р. [10].

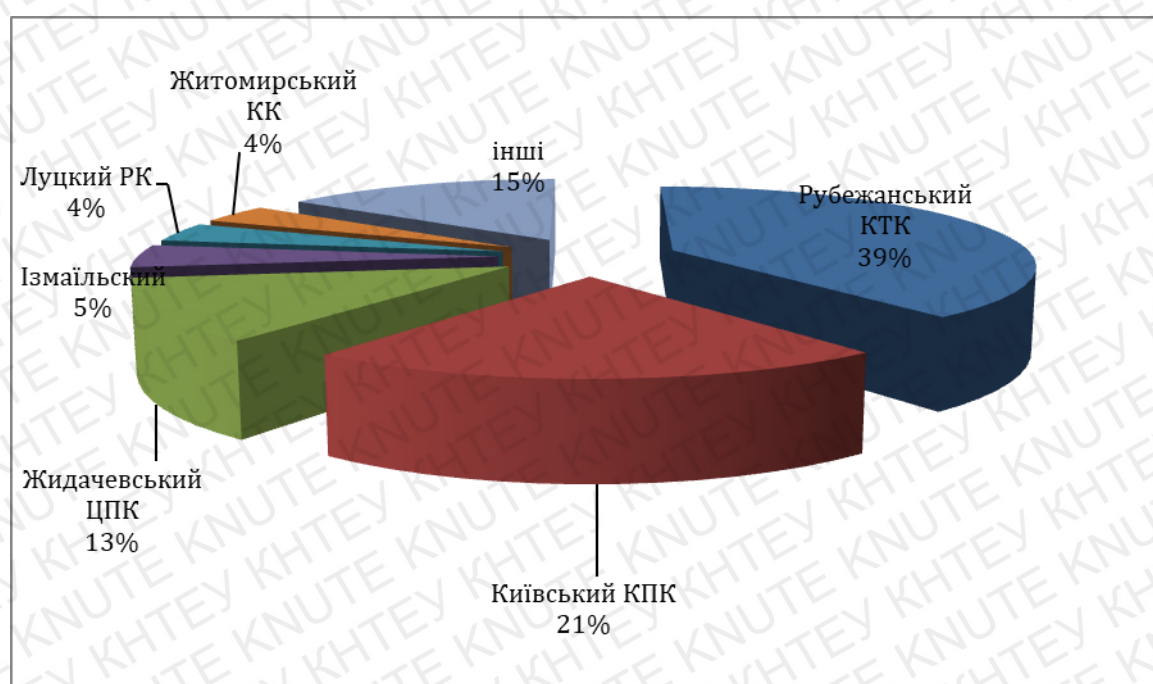

Рис.1.1 Обсяги виготовлення гофрокартону підприємствами в Україні в 2018 р.,%.

Деякі підприємства мають повний цикл виробництва від виробництва гофрованого картону до виготовлення вже готової картонної тари. На рис 1.2 показано головні підприємства України з виготовлення, тари на основі картону [10].

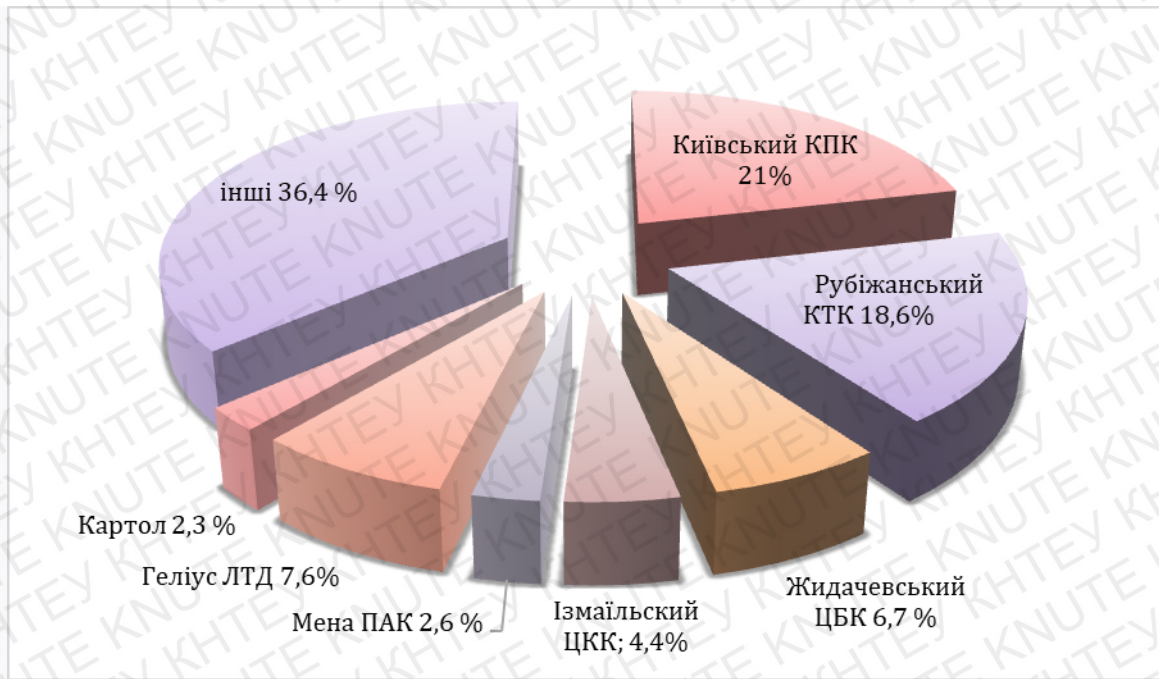

Рис.1.2. Основні підприємства виготовлення гофрованої тари України 2018р.

Як відзначають експерти целюлозно-паперової галузі, в Україні за європейськими мірками ринок картону розвинений недостатньо. Так, на сьогоднішній день ринок гофротари в Україні в три рази є меншим, ніж в Польщі[11], яка є однією з країн-імпортерів вторинної сировини в Україну. Це свідчить про те, що у них розвинені потужності з переробленням макулатури і виробництва картонно-паперових виробів.

Підприємства з виробництва картонно-паперових виробів вводяться в експлуатацію в Україні в першу чергу виходячи з географічного розташування конкурентів. Якщо один з регіонів країни перенасичений тим чи іншими виробництвом, новим гравцям на ринку необхідно провести аналіз інших регіонів, де розвинене сільсько-господарське виробництво, із низькою конкуренцією існуючих компаній з виробництва картону і гофрокартону. Це дає змогу завоювати частку ринку, виходячи з принципу «хто перший, той і господар». Слід також зазначити, що картонну тару не вигідно возити на великі відстані, а тому виробники повинні завоювати замовників, які розташовані недалеко від виробництва.

З огляду на сукупність усіх витрат, транспортування на великі відстані є економічно необґрунтованим для даного виробу. З цієї ж причини, виходячи з статистики Державної фіскальної служби України, ми маємо низькі показники експорту [12]. За призначенням пакування поділяються на такі групи: споживче, транспортне, виробниче, консервуюче.

Споживче пакування поступає до споживача з продукцією, є невід'ємною частиною товарної продукції і входить до її вартості, а після реалізації переходять з товаром до повної власності споживача. Таке пакування не призначене до самостійного транспортування, не створює самостійної транспортної одиниці, має обмежені розміри, масу і місткість. [13]

Транспортне пакування створює самостійне транспортне пакування або частину збільшеної транспортної одиниці і застосовується для перевезення у не запакованому вигляді або у споживчому пакуванні.

Виробниче пакування застосовується для переміщення сировини, напівфабрикатів, комплектуючих, виробів у процесі виробництва на одному або кількох підприємствах і не застосовується поза цим процесом.

Консервуюче пакування необхідне для довгострокового зберігання сировини, матеріалів, виробів, спорудження, а також схову шкідливих відходів.

Транспортна картонна тара – ящики, лотки, контейнери, піддони із гофрованого картону може бути як одноразовою, так і багатооборотною. Однак, за її повторного використання якісні показники повинні знову піддаватись перевірці та оцінці. Підготовка до повторного використання повинна проводитись з дотриманням умов безпеки і охорони здоров'я працюючих; після закінчення терміну використання багаторазової гофротари, вона підлягає утилізуванню.

Залежно від призначення та умов експлуатації гофротару визначають:

- за розміром, формою і масою продукції, що в неї упаковується;
- за властивостями товару (крихкість, удароміцність, місткість до дії атмосферних факторів;
- умови транспортування і зберігання вантажу, тощо;

Основними причинами, що викликають руйнування гофротари під час її експлуатації є стискаючі або розтягуючі зусилля, частіше всього гофроящики отримують стискаючі зусилля вздовж площини листа гофрованого картону, що викликає наступні деформації:

- згин листа гофрокартону перпендикулярного прикладної сили тиску
- лопасна деформація згину волокнистої структури з порушенн крім цього слід брати до уваги зусилля стискання до діагоналів під час ям площини листа;
- деформація міжволокнистої сітки компонентів гофрокартону;

Важливою властивістю транспортної гофротари є здатність витримувати стискання у вертикальному напрямку, що виникають при штабелюванні тари, транспортування у повздожньому і поперечному напрямках. А тому під час використання гофротари слід вибрати оптимальне розміщення гофрів і волокон в покривному шарі(лайнрі) і гофрошару(флютингу).

Асортимент гофротари є досить значним, оскільки вона призначена для застосування в різних галузях економіки, для упакування транспортування, зберігання та за різних умов експлуатації. А тому ми вирішили навести основні види саме транспортної гофротари та пакування, серед яких барабан, ящики, лотки, контейнери піддони, що наведені на рис. 1.3.

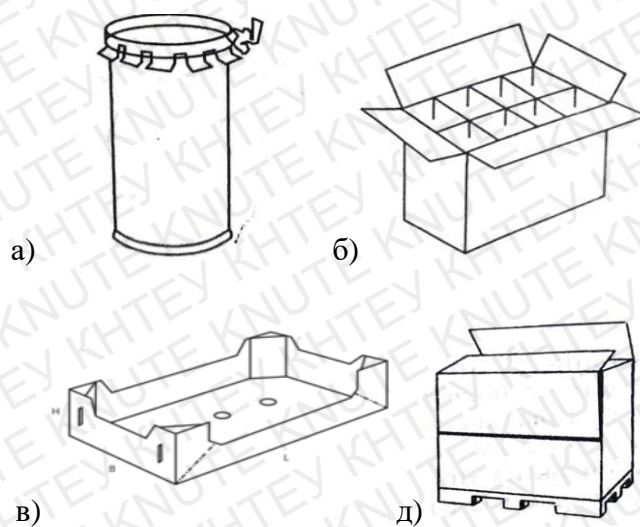

Рис. 1.3 Види транспортної тари з гофрокартону: а) барабан; б) ящик; в) лоток; г) піддон-контейнер [14]

В табл. 1.2 наведенні визначення та особливості транспортної тари.

Таблиця. 1.2

Види, призначення та особливості транспортної тари [15]

Конструкція, зовнішній вид	Визначення	Особливості
Барабан	Транспортна тара з плоским дном і кришкою, або без неї.	Виготовляється з гофрокартону
Ящик	Транспортна тара з корпусом який має в перерізі форму прямокутника, з дном, двома торцевими і боковими стінками, кришкою або без неї	Виготовляється з гофрованого або пресованого картону, склеюванням, зварюванням, або зшиванням скобами.
Лоток	Транспортна тара – різновид ящика обмеженої висоти з кришкою або без неї.	Виготовлення з гофрованого картону склеюванням, зварюванням, складуванням або зшиванням скобами
Піддон-контейнер	Транспортна тара, що виготовляється із вологоміцного гофрованого картону, головним чином пятишарового	Для збирання використовуються клей, зшивання скобами, з'єднання зварюванням, болтами.

1.2 Класифікація та визначення вимог до якості гофротари

Гофрокартон, для виробництва гофротари в залежності від кількості шарів поділяють на двошаровий (лайнер + флутинг), тришаровий (лайнер + флутинг + лайнер), п'ятишаровий (лайнер + флутинг + лайнер + флутинг + лайнер), семи- і дев'ятишарові (відповідне збільшення шарів лайнера і флутингу) [16].

Найпоширенішим, є тришаровий гофрокартон, який використовується для виготовлення тари для різноманітної продукції та виробів, які не здатні сприймати навантаження штабелю (алкогольні та безалкогольні напої, кондитерські вироби, продукти харчування та багато іншого), здатні сприймати навантаження штабелю (заморожена риба, консерви в банках, цвяхи, масло і

маргарин в моноліті і ін.), а також частково сприймати навантаження штабелю (макарони, мило, порошки і т. д.).

Гофрований картон буває таких типів:

- Д - двошаровий картон, що складається з плоского і гофрованого шарів
- Т - тришаровий картон, який складається з двох плоских і одного гофрованого шарів
- П - пятишаровий картон, котрий складається з трьох плоских і двох гофрованих шарів
- С - семишаровий картон, що складається з чотирьох плоских і трьох гофрованих шарів

Картон гофрований виготовляють: тип Д - у рулонах або листах, типи Т і П - в листах. Розміри листів і рулонів визначаються за згодою зі споживачем. Чим вище марка, тим більш якісний і міцніший гофрокартон [17].

Характеристика показників якості гофрованого картону наведена у табл.

1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація гофрованого картону за призначенням [15]

Тип	Клас	Марка	Призначення
Д	-	Д	Виготовлення допоміжних пакувальних засобів
Т	1	Т11, Т12, Т13 Т14, Т15	Виготовлення тари і допоміжних пакувальних засобів для виробів, придатних протидіяти навантаження у штабеля
Т П	2	Т21-Т27 П-35- П37	Виготовлення тари й допоміжних пакувальних засобів для упакування продукції, не придатної приймати навантаження штабелювання
П	3	П31-П34	Виготовлення контейнерів, крупно-габаритної, високоміцної і жорсткої тари

В Україні в основному виробляють гофрокартон марок Т 21, Т 22, Т 23, Т 24. Гофрокартон марок Т 11-Т 15 менше затребуваний через його не високої якості (менш міцний). Його використовують для виготовлення тари і допоміжних пакувальних засобів для упакування продукції та виробів, здатних сприймати навантаження штабелю, а також він незамінний для виробництва різних амортизаторів, прокладок, підкладок, ущільнювачів тощо.

Показники, що характеризують міцність гофрованого гофротари з картону наведені, в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Показники якості гофротари з гофроваого картону [15]

Показники	Тип гофрокартону			
	Д	T11-T15	T21-T27	ПЗ1-ТЗ7
Опір продавлювання абсолютний, МПа, не менше	0,22	1,1-2,0	0,7-1,7	1,1-2,8
Питомий опір розриву з додаванням руйнівного зусилля вздовж рилування, кН/м, не менше	-	8-16	4-11	7-21
Опір торцевому стисненню вздовж гофрів, кН/м, не менше	-	3-4	2,2-7	5-17
Опір розшарування, кН/м, не менше	-	0,2	0,2	-
Вологість, %	6-12	6-12	6-12	6-12

Крім того, гофрокартон характеризується профілем гофра, Гофр - шар паперу між плоскими шарами картону являє собою хвиле подібний шар паперу, приклеєний одним або двома боками до плоского шару картону. У світовій практиці кожен профіль гофра має буквенну назву (тип гофра) і розмірні характеристики, основні з яких наведено у табл. 1.5.

Характеристика профілів гофрів [15]

Вид гофра	Тип гофра	Висота гофра, мм	Крок гофра, мм	Коефіцієнт гофрування	Кількість гофрів на 1 м полотна
Міні	G	0,55	1,8	1,21	290-320
	F	0,77	2,4	1,22	
	E	1,66	3,5	1,24	
Дрібні	D	2,5	6,5	1,31	150-185
Середні	C	3,66	7,95	1,42	120-145
Крупний	F	4,45	8,66	1,53	105-125
	K	6	11,7	1,5	
	D	7,5	14,96	1,14	

Вимоги до якості гофротари з гофрокартону визначені у відповідних національних стандартах.. Велика кількість нормативних документів зумовлена широкою сферою застосування гофротари з гофрокартону в різних галузях. Нижче наведений перелік основних нормативних документі: ДСТУ EN 20534:2005 Папір і картон. Визначення товщини і уявної щільності одиничного аркуша та в стосі (EN 20534:1993, IDT), ДСТУ 9347-74 Картон прокладковий і ущільнювальні прокладки з нього. Технічні умови. Зі змінами № 1, 2, 3, 4 ДСТУ 7629-93 Папір та картон. Метод визначення золи (ІСО 2144-87), ДСТУ 22186-93 Картон гофрований. Метод визначення товщини (ІСО 3034-75), ДСТУ 13841-95 Ящики з гофрованого картону для хімічної продукції. Технічні умови. З поправкою, ДСТУ EN ISO 186:2008 Папір і картон. Метод відбирання проб для визначення середньої якості, ДСТУ ДСТУ ISO 287:2018 Папір та картон. Визначення вологості продукції в партії. Метод висушування в сушильній шафі (ISO 287-2014, IDT; ISO 287:2009, IDT), ДСТУ EN 643:2016 Папір і картон. Європейський перелік стандартних сортів паперу та картону для повторного перероблення (EN 643:2014, IDT), ДСТУ 7276:2012 Пачки з картону, паперу та

комбінованих матеріалів. Загальні технічні умови, ДСТУ EN ISO 287:2017 Папір та картон. Визначення вологості. Метод висушування в сушильній шафі (EN ISO 287:2009; ISO 287:2009, IDT), ДСТУ EN ISO 3035:2017 Картон гофрований. Метод визначення опору площинному стисненню (EN ISO 3035:2011, IDT; ISO 3035:2011, IDT), ДСТУ ENV 12498-2002 Папір і картон, що контактують з харчовими продуктами. Визнання вмісту кадмію, свинцю і хлору у водній витяжці, ДСТУ 7770:2015 Матеріали фільтрувальні. Картон фільтрувальний для харчових рідин. Технічні умови, ДСТУ ДСТУ 9142:2019 Ящики з гофрованого картону. Загальні технічні умови (ДСТУ 9142-2014, IDT), ДСТУ ISO 1924-3:2010 Папір та картон. Визначення міцності під час розтягування. Частина 3. Метод розтягування з постійною швидкістю (100 мм/хв) (ISO 1924-3:2005, IDT), ДСТУ ISO 11476:2005 Папір і картон. Визначення білості за CIE, C/2 <град> (умови внутрішнього освітлення) (ISO 11476:2000, IDT), ДСТУ ISO 3783:2010 Папір та картон. Визначення опору вищипуванню прискореним методом із застосуванням приладу \типу IGT (електрична модель) (ISO 3783:2006, IDT), ДСТУ EN ISO 15755:2005 Папір і картон. Визначення небажаних домішок (EN ISO 15755:1999, IDT), ДСТУ ISO 11475:2005 Папір і картон. Визначення білості за CIE, D65/10 <град> (зовнішнє денне освітлення) (ISO 11475:1999, IDT), ДСТУ EN ISO 536:2017 Папір та картон. Метод визначення маси продукції площею 1 м² (EN ISO 536:2012; ISO 536:2012, IDT), ДСТУ ISO 2471:2018 Папір та картон. Визначення непрозорості (паперова підкладка) методом дифузного відбиття (ISO 2471:2008, IDT) [18].

Основними показниками гофротари з картону, що формують якість тари є:

1. Стійкість до продавлювання. Цей критерій враховується, не тільки в Україні, але і в багатьох зарубіжних країнах, і дозволяє оцінити надійність пакування, жорсткість його стінок і кутів.
2. Стійкість до торцевого стискання -- один із визначальних критеріїв, причому вимоги до ступеня стійкості постійно зростають. Параметр цей залежить від якості гофра, причому даний взаємозв'язок є актуальним тільки для

гофрованого паперу, а тому профілі гофра можуть мати показники стійкості в діапазоні 1-3%.

3. Стійкість до площинного стискання -- є третім критерієм оцінки якості гофрокартону, що також значною мірою впливає на стійкість пакування стінок.

Проблема якості продукції в сучасному світі має дуже важливе значення. Від того, наскільки успішно вона вирішується, залежить багато що в економічному і соціальному житті будь-якої країни, практично будь-якого споживача. Відповідно до ДСТУ ISO 9000-2001 „Системи управління якістю”, для того щоб успішно керувати підприємством і забезпечувати його функціонування, необхідно спрямовувати та контролювати її діяльність систематично і відкрито. Успіху можна досягти завдяки впровадженню та актуалізуванню ефектної системи управління, розробленої для постійного поліпшення показників діяльності, з урахуванням потреб усіх зацікавлених сторін. Управління організацією охоплює управління якістю поряд з іншими аспектами управління [19].

Метою постійного поліпшення системи управління якістю є збільшення ймовірності підвищення задоволеності замовників та інших зацікавлених сторін. Дії щодо поліпшення включають: аналізування та оцінювання наявного стану для визначення сфер та заходів для поліпшення; пошук можливих рішень для досягнення цілей; оцінювання цих рішень і вибір одного з них; впровадження вибраного рішення; вимірювання перевірка, аналізування та оцінювання результатів впровадження для досягнення мети.

Основним документом, що регламентує вимоги до якості гофротари і гофрованого картону, що реалізуються на ринку України, є ДСТУ 7376-89. «Ящики з гофрованого картону. Загальні технічні вимоги» [20]. Відповідно до стандарту основними показниками якості є опір продавлюванню абсолютний, опір розшаруванню, питомий опір розриву з додатковим визначенням руйнівного зусилля вздовж гофрів по лінії рильовання після виконання одного подвійного перегину на 180 градусів, вологість.

1.3 Сутність та особливість організації імпортерських операцій щодо гофротари

Імпортерські операції так само, як і експортерські, відображаються в податковому обліку за загальними правилами, встановленими чинним податковим законодавством.

Платники податку на прибуток, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, повинні знати, що загальний принцип формування витрат поширюється і на імпортерські операції.

Так, згідно з п. 138.4 ст. 138 Податкового кодексу витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, крім нерозподільних постійних загальновиробничих витрат, які включаються до складу собівартості реалізованої продукції в періоді їх виникнення, визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг [21].

Водночас при здійсненні операції імпорту товарів слід врахувати, що собівартість придбаних та реалізованих товарів формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу.

Інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені згідно з правилами ведення бухгалтерського обліку (п. 138.5 ст. 138 Податкового кодексу).

Тобто імпортовані товари для продажу відобразатимуться у витратах не на момент їх фактичного ввезення (отримання) платником податку на прибуток, а на момент їх продажу покупцю, тобто собівартість реалізованих товарів платники відображають одночасно з доходами від продажу товарів. Понесені платником податку — імпортером витрати, що відносяться до складу інших витрат, відображаються в матеріалах того звітного періоду, в якому їх здійснено.

Основною відмінністю відображення в податковому обліку імпортерських витрат є визначення їх вартості у зв'язку із зміною валютних курсів. Це пов'язано з тим, що згідно з пп. 153.1.2 п. 153.1 ст. 153 Податкового кодексу витрати,

здійснені (нараховані) платником податку в іноземній валюті у зв'язку з придбанням у звітному податковому періоді товарів, робіт, послуг, у встановленому порядку включаються до витрат такого звітного податкового періоду шляхом перерахування в національну валюту тієї частини їх вартості, що не була раніше оплачена, за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, що діяв на дату здійснення операції з такого придбання, а в частині раніше проведеної оплати — за курсом, що діяв на дату здійснення оплати [21].

Визнання витрат залежить від моменту здійснення передоплати або від моменту ввезення товарів. Тобто якщо імпортер перерахував передоплату за товари нерезиденту, то в частині передоплати витрати відображаються на момент визнання доходів, але за курсом національної валюти до іноземної, що діяв на дату перерахування передоплати. Якщо першою подією є ввезення товарів, то вартість таких товарів відображається за курсом національної валюти до іноземної на дату такого ввезення (отримання, надання). Надалі заборгованість перед іноземним постачальником підлягає перерахунку за курсом національної валюти до іноземної на дату складання балансу та/або на дату її погашення (монетарна заборгованість), а сума курсової різниці, що утворилася, відображається, відповідно, в доходах або у витратах підприємствана транспортні операції відображаються в податковому обліку за загальними правилами, встановленими чинним податковим законодавством.

Платники податку на прибуток, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, повинні знати, що загальний принцип формування витрат поширюється і на імпортні операції.

Так, згідно з п. 138.4 ст. 138 Податкового кодексу витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, крім нерозподільних постійних загальновиробничих витрат, які включаються до складу собівартості реалізованої продукції в періоді їх виникнення, визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг. [21]

Водночас при здійсненні операції імпорту товарів слід врахувати, що собівартість придбаних та реалізованих товарів формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу.

Інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені згідно з правилами ведення бухгалтерського обліку.

Гофрований картон, що перетинає кордон України, повинен бути ідентифікованим і відповідати коду згідно з УКТЗЕД Х розділу «Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон, одержані з відходів та макулатури; папір, картон та вироби з них» 48 групі «Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону», товарної позиції 4819 «Ящики, коробки, мішки, пакувальні пакети та інша тара з паперу, картону, целюлозної вати або полотна з целюлозних волокон; коробки для картотек, лотки для листів та аналогічні вироби з паперу та картону, що використовуються в установах, магазинах або в аналогічних цілях» [23].

В табл. 1.6 для товарної позиції 4819 наведено деталізацію гофрованого паперу, картону та виробів з них – гофротари.

Таблиця 1.6

Пояснення до товарної позиції 4819 УКТЗЕД [23]

Код УКТЗЕД	Пояснення коду УКТЗЕД
1	2
4819	Ящики, коробки, мішки, пакувальні пакети та інша тара з паперу, картону, целюлозної вати або полотна з целюлозних волокон; коробки для картотек, лотки для листів та аналогічні вироби з паперу та картону, що використовуються в установах, магазинах або в аналогічних цілях:
4819 10 00 00	- коробки та ящики з гофрованого паперу або гофрованого картону

1	2
4819 20 00 00	- коробки, ящики та коробки складані, з не гофрованого паперу або не гофрованого картону
4819 30 00 00	- мішки та пакети завширшки в нижній частині 40 см або більше
4819 40 00 00	- інші мішки та пакети, включаючи конічні (конусоподібні)
4819 50 00 00	- інші пакування, включаючи конверти для грамплатівок
4819 60 00 00	- коробки для картотек, лотки для листів, ящики та скриньки для зберігання документів і аналогічні вироби, що використовуються в установах, магазинах або в аналогічних цілях.

На імпортовану продукцію визначається податок на переміщення товарів через митний кордон України. Ставка на імпорт товарів, що відповідають групі 4819 УКТЗЕД, наведенні нижче:

- пільгова ставка - 0 %
- Повна ставка - 0 %
- Діє - з 01.01.2014

Підстава: Закон України ВР № 584-VII від 19.09.2013 Про Митний тариф України [24].

Податок на додану вартість - непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України.

- Об'єктом оподаткування є операції платників податку з ввезення товарів на митну територію України в митних режимах імпорт або реімпорт, в тому числі постачання товарів з-під митних режимів магазину безмитної торгівлі, митного складу або спеціальної митної зони для їх подальшого вільного обігу на території України; [24].

- вивезення товарів у митному режимі експорту або реекспорту, в тому числі постачання товарів, які перебувають у вільному обігу на території України, до митних режимів магазин безмитної торгівлі, митний склад або спеціальна митна зона.

При ввезенні товарів на митну територію України базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не менша митної вартості цих товарів, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни товарів згідно із законом.

Проводиться сплата єдиного збору. Єдиний збір справляється з транспортних засобів, визначених у ст. 5 Закону України від 04.11.99 №1212-XIV, які перетинають державний кордон, за здійснення у пунктах пропуску митного (у разі транзиту вантажу і транспортного засобу), санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажу і транспортного засобу, за проїзд транспортного засобу автомобільними дорогами та за проїзд автотранспорту з перевищенням встановлених загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів[25].

Збір не справляється у разі: перетинання державного кордону авіаційними та водними транспортними засобами, залізничними вагонами без вантажу, залізничними пасажирськими вагонами, легковими автомобілями; транзиту вантажу, що не підлягає пропуску через митний кордон та перевантажується на інший транспортний засіб у зоні митного контролю пункту пропуску, який є одночасно пунктом ввезення та вивезення цього вантажу; в'їзду та виїзду транспортного засобу в межах одного пункту пропуску через держкордон без перетинання митного кордону; переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередачі

Вартість давальницької сировини, при вивезенні з України для переробки у готову продукцію, що класифікується за цим кодом, повинна становити не менш як 80 % вартості готової продукції, що ввозиться в Україну.

Виключення становить папір для упакування жировмісних харчових продуктів, що класифікується за кодом 480620000, який вивозиться з митної

території України як давальницька сировина з метою виготовлення та ввезення готової продукції - паперу металізованого для харчових продуктів (код 481190900) (Постанова КМУ № 879 від 04.12.2013 Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. N 461).

Таким чином проведено аналіз ринку ринку щодо виробництва, асортименту, імпорту та експорту гофрованого картону та гофрованої тари і пакування, визначені основні виробники як картону гофрованого, так і гофрованої тари, визначені обсяги експорту картонної продукції.

Визначені ознаки класифікації гофротари з гофрокартону за кількістю шарів, за марками, за типом гофра, а також обгрунтовані основні показники, що визначають експлуатаційні властивості гофротари.

Проведено аналіз особливостей та вимог щодо організації імпортних операцій при ввезенні гофрокартону і тари на митну територію України.

РОЗДІЛ 2

ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА АСОРТИМЕНТУ ТА ЯКОСТІ ГОФРОТАРИ РІЗНИХ ВИРОБНИКІВ

2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження

Об'єктом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є гофротара, що виготовляється та експортується на підприємстві ПАТ «Мена ПАК».

Предметом дослідження є товарознавча оцінка якості гофротари, що виготовляється на підприємстві ПАТ «Мена ПАК» та порівняння з іншими виробниками.

Гофротара – це різноманітні типи тари та пакування, які мають зазначені габарити і виготовлені з гофрокартону. Під поняттям «гофротара» часто мається на увазі складні ящики, які мають чотири клапанні днища, кришку, що має зовнішні клапани.

Дослідження включає два етапи: теоретичний та практичний.

Теоретичний етап включав опрацювання наукової літератури, що стосується стану ринку та нормативних документів щодо вимог до якості гофротари, а також з'ясування проблеми, мети та завдань дослідження.

Практичний етап включав вивчення асортименту гофротари, проведення оцінки якості гофротари ПАТ «Мена ПАК», що експортується за визначеними показниками, порівняння отриманих результатів з іншими виробниками, з формулюванням висновків проведених досліджень.

Для організації практичних досліджень була розроблена схема, за якою проводиться оцінка якості гофротари, яка наведена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Схема організації дослідження оцінки якості гофротари

Оцінку якості картону та виробів із нього проводять органолептичним методом і за допомогою таких методів контролю, як порівняння із зразками еталонами, проведення лабораторних досліджень для визначення хімічних, фізичних чи механічних властивостей продукції. [26]

Під час експертизи виробів із гофротари особливу увагу звертають на їх зовнішній вигляд. Усі види паперу та картону, з яких виготовлена гофротара повинні відповідати вимогам стандарту. На картоні й папері не повинно бути смуг, складок, зморшок, брудних плям, сторонніх домішок, не допускається розшаровування (у картоні) та інші дефекти. При цьому встановлюють: відсутність підмочування пакувальних пачок, ящиків; відсутність зморшок, складок, жирних плям, м'ятих місць у аркушах, надривів країв, дірок та інших дефектів. За необхідності перевіряють масу 1m^2 , товщину паперу та картону, вид картону, ступінь проклеювання, засміченість і білість [27]. Загальними показниками для більшості видів паперу під час їх експертизи за

органолептичними показниками є: відсутність складок, зморшкуватості, хвилястості, залощених і матових смуг, брудних і просвічуваних плям, надривів, нерівного обрізання листа [28].

Для визначення якості товару проводять оцінку якості – це сукупність операцій, що включає вибір номенклатури показників якості оцінюваного товару, визначення значень цих показників і співставлення їх з базовими значеннями [29].

Для проведення оцінки якості гофротари використовувався наступний алгоритм:

- до якого класу, типу відноситься гофротари;
- відповідність товару якісним характеристикам і технічному опису на нього;
- розробка критеріїв, методів та засобів оцінки якості;
- відбір проб та проведення оцінки якості гофротари: дослідження повноти маркування, фізико-хімічних та органолептичних показників;

Для порівняння асортименту та проведення дослідження оцінки якості відібрано три зразки вітчизняного та два зразки гофрованого картону імпортного виробника (Польща), що перетинав кордон України та був задекларований згідно з УКТЗЕД 4819 10 00 00, а саме::

№1 ТМ «BIGBOX-OPAKOWANIA SPÓŁKA CYWILNA» (Польща)

№2 ТМ «SCO PAK SA» (Польща)

№3 ТМ «Мена ПАК» (Україна)

№4 ТМ «Київський картонно-паперовий комбінат» (Україна)

№5 ТМ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат» (Україна)

Визначено засоби, методи та критерії для проведення оцінки якості.

В роботі було використано наступні методи:

- органолептичний – це метод визначення показників якості товару на основі аналізу сприйняття органів чуттів людини;
- вимірювальний – метод визначення (вимірювання) дійсних значень показників якості за допомогою технічних пристроїв. Призначений для визначення фізико-хімічних і/або мікробіологічних показників якості;

- аналітичний – дозволяє глибоко і всебічно вивчити процеси, що досліджуються, встановити точні кількісні зв'язки між аргументами і функціями, глибоко проаналізувати явища, що досліджуються [30].

За допомогою органолептичного методу визначено повноту маркування: найменування товару, адреса та контактні дані виробника, країна походження, сировинний склад.

За допомогою вимірювального та аналітичного методів визначено: опір продавлюванню абсолютний, опір розшаруванню, питомий опір розриву з додаванням руйнівного зусилля вздовж рильовання гофрокартону тари, його вологість.

2.2 Порівняльні характеристики асортименту гофротари різних виробників

Категорія конкурентоспроможності характеризує сукупність економічних, правових та інших аспектів, що забезпечують положення підприємства на галузевому, регіональному, а також на світовому ринку. Як правило, даний комплекс може охоплювати особливості товарної продукції, обумовлені сферою виробництва, та чинники, які визначають середовище виробничої діяльності та умов збуту продукції. Діагностика рівня конкурентоспроможності – дзеркало, що відображає загальний підсумок функціонування всіх структур підприємства на внутрішньому та зовнішньому конкурентних ринках [30].

Переважає більшість підприємств паперової галузі функціонує уже понад 100 років, лише 4 підприємства розпочали свою діяльність після 1960 р. Це є причиною однієї із найважливіших проблем розвитку галузі в Україні, а саме зносу основних фондів, що підтримується за рахунок періодичних відновлювальних ремонтів та модернізації. До того ж існуючі потужності виробників зорієнтовані на переробку імпоротної макулатури та целюлози, що зумовлене відсутністю власної сировинної бази. Загальний обсяг картонно-паперової продукції в Україні становить 6 млрд. грн. на рік [31].

Асортимент гофротари дуже широкий, така широта різних пакувальної тари дозволяє вибрати найбільш підходящу тару, виходячи з вимог продукції.

Для порівняння характеристики асортименту відібрано п'ять виробників гофротари, продукція яких представлена на українському ринку.

Дані виробники на виробництві транспортної гофрованої тари, споживчої та виробничої. В табл. 2.1 наведено асортимент гофротари.

Таблиця 2.1

Асортимент гофротари на підприємствах

Назва тари	Підприємства				
	№1	№2	№3	№4	№5
Ящик	+	+	+	+	+
Лоток	+	+	+	+	+
Барабан	-	-	-	+	+
Піддон-контейнер	-	-	-	+	+
Коробка	+	+	+	+	+

Аналіз асортименту показав, що всі підприємства виготовлять ящики, лотки та коробки. Це зумовлено популярністю даного виду тари, оскільки вона підходить, майже, до кожного товару не залежно від розмірів та ризику зіпсувати товар та може бути транспортною, споживчою і виробничою. Однак це не єдина причина популярності даної тари. Наприклад, основним елементом транспортної пакування, що являти собою який-небудь виріб для розміщення вантажу, є в більшості випадків саме транспортна гофротара. У нормативно-правовому сенсі вона поділяється на самостійні одиниці, тому облік ведеться виходячи з кожної конкретної упакованої одиниці, один коробок олівців, один ящик яблук або один лоток яєць. Таким чином, гофротара дозволяє сформувати так звані "вантажні одиниці", які групуються і маркуються за конкретними параметрами ваги вантажу, його типу і габаритів. Це дозволяє правильно розраховувати й обсяг перевезення, і витрати на її здійснення.

Виробництво барабанів та піддон-контейнерів відбувається лише на підприємствах №4, №5. Це зумовлено вузькою спеціалізацією, та меншим попитом на дану продукцію. Барабани використовуються для транспортування та

зберігання порошкової, сипучої та твердої продукції. Це може бути хімічні порошки, електричні кабелі, сухофрукти.

Кожен вид гофротари виготовляється з певного типу гофрокартону, який призначений для конкретного виробу. Гофрокартон поділяється за кількістю шарів: флютингу і лайнеру гофрокартону.

Двошаровий гофрокартон включає один плоский шар картону і один шар паперу для гофрування. У виробництві двошарового гофрокартону використовують крохмальний або силікатний клей для склеювання шарів картону та гофрованого паперу. Відповідно до норматив цей вид маркується літерою «Д». Двошаровий гофрокартон легко змотується в рулони. Основні сфери його застосування - пакування для лампочок, виробу меблевої промисловості і його використовують також в якості амортизатора під час перевезення упакованої продукції. Кольоровий двошаровий гофрокартон застосовують для пакування подарункових упаковок та сувенірних видів продукції.

Тришаровий гофрокартон складається з 2-ох плоских шарів картону і 1-ого гофрованого шару паперу. Нумерується літерою «Т» відповідно. В даний час цей вид гофрокартону використовують при виробництві пакувань, коробок з картону для промислових і будівельних товарів і виробів.

Гофрокартон п'ятишаровий маркується літерою «П». Даний вид гофрокартону включає 3 плоских шарів картону і 2 гофрованих шару паперу, які чергуються відносно один одного. Використовують його для виготовлення міцних і надійних пакувань для м'ясних, молочних продуктів а також для виробництва великогабаритних коробок для побутової техніки.

Семишаровий гофрокартон складається з трьох гофрованих шарів паперу і чотирьох плоских шарів картону. Цей вид гофрокартону нумерується літерою «С». Семишаровий гофрокартон найміцніший і застосовується для виробництва коробок для продукції значної ваги, в якості амортизувальних прокладок, вкладишів, а також і в будівництві при влаштуванні перегородок, для заповнення прорізів [32]

Гофрокартон класифікується і за видом профілю. Профіль гофрокартону - показник, що характеризує гофровану частину. Гофри пакувального матеріалу характеризуються двома показниками: h - висота і t - крок. Різні поєднання цих показників і прийнято називати профілем. Сучасний гофрокартон може бути таких профілів: А, N, В, D, К, С, Е, N, G і О. Найбільшим попитом користується гофрокартон профілю Е, крок якого становить 3,2-3,6 мм, а висота - 1,1-1,6 мм. Параметри профілів: О, F і К не описані в стандартах і використовуються умовно. Під маркою гофрокартону мають на увазі показники його міцності: щільність, опір продавлюванню і торцевому стисненню, вологоміцність, видовження при розтягуванні [33].

Найбільш поширеними є такі марки гофрокартону:

- Тришаровий гофрокартон: Т-11, Т-12, Т-13, Т-14, Т-15 - ці матеріали використовуються для виробництва маленьких і середніх коробок, які згодом художньо оформляються. Марки гофрокартону: Т-21, Т-22, Т-23, Т-24, Т-25 застосовуються практично у всіх галузях промисловості. Ящики з гофрокартону, виготовлені з таких матеріалів, здатні витримувати навантаження до 20 кг.

- П'ятишаровий гофрокартон: П-31, П-32, П-32 - ці пакувальні матеріали характеризуються високими характеристиками міцності. Тара, виготовлена з шарового гофрокартону, може витримувати навантаження не більше 100 кг.

Отже, вибираючи гофрований картон необхідно враховувати:

- Особливості сфери експлуатації;
- Маса, форму і габарити упакуваної продукції;
- Властивості продукції (ударостійкість, крихкість);
- Умови зберігання і транспортування товарів.

Отже, чим ширше асортимент гофрокартону підприємство виготовляє, тим більше різноманітності гофротари він може виготовити.

В табл. 2.2 наведено, з якого гофрокартону виготовляють виробники гофротару.

Таблиця 2.3

Асортимент гофрокартону з якого виготовляється гофротара

Виробник	Кількість шарів	Тип гофра	Марка
№1	Д, Т, П	G, F, T, B, C	Д, Т11-Т25, П35-П37
№2	Д, Т, П	F, T, B, C	Т11-Т25, П35-П37
№3	Т, П	B, C, O, A	Д, Т11-Т25, П31-37
№4	Д, Т, П, С	A, N, B, D, C, E	Т20-Т25, П31-П34
№5	Д, Т, П, С	G, F, E, B, C, F, K, D	Т21-Т25, П31-П37

Проведений аналіз показав, що ТМ «Київський картонно-паперовий комбінат» є лідером із широти асортименту гофрокартону, що дає можливість виготовити гофротару для більшості товарів. ТМ «Рубіжанський картоно-тарний комбінат» займає друге місце з широти виготовлення гофрокартону, поступаючись лише відсутності типу гофру D(великий) та K(великий). ТМ «BIGBOX-OPAKOWANIA SPÓŁKA CYWILNA» поступається двом попереднім у відсутності гофротари з семишарового гофрокартону. В асортименті ТМ «SCORAK SA» теж відсутній семишаровий гофрокартон та відсутні типи гофра G(міні). ТМ «Мена ПАК» виробляє тільки тришаровий та п'ятишаровий картон, що не дає можливість виготовляти гофротару для дрібної та важкої продукції.

Асортимент вітчизняних виробників гофротари не поступається закордонним виробникам., та може конкурувати не залежно від виробу.

2.3 Оцінка якості гофротари на підприємстві ПАТ «Мена ПАК»

Основним видом діяльності, яким займається підприємство ПАТ «Мена ПАК» – виробництво виробів із гофрокартону. Підприємство працює на ринку гофротари більше 30 років, виробляє вироби із тришарового гофрокартону в широкому асортименті. Для виготовлення продукції використовують бурий та білий зовнішній шари картону. На вироби наноситься двокольоровий друк. Готові вироби використовуються в тютюновій, харчовій промисловості та для упакування в будівництві [34]. Підприємство виготовляє ящики з тришарового гофрокартону, бурого або білого кольору, будь-яких марок і розмірів, з можливістю нанесення на них флексодруку. В залежності від побажань

замовника, обладнання дозволяє відразу висікати технологічні отвори на заготівлі, такі як вентиляційні вікна (дірки), ручки, перфорацію тощо. Вироблене пакування є міцним, стійким до стиснення, легким, придатним до транспортування і складування харчових продуктів, трикотажу, виробів хімічної промисловості та іншої продукції [35] Гофротара виготовляється за стандартами FEFCO 201, зображення розгортки якої наведена на рис. 2.1 [36].

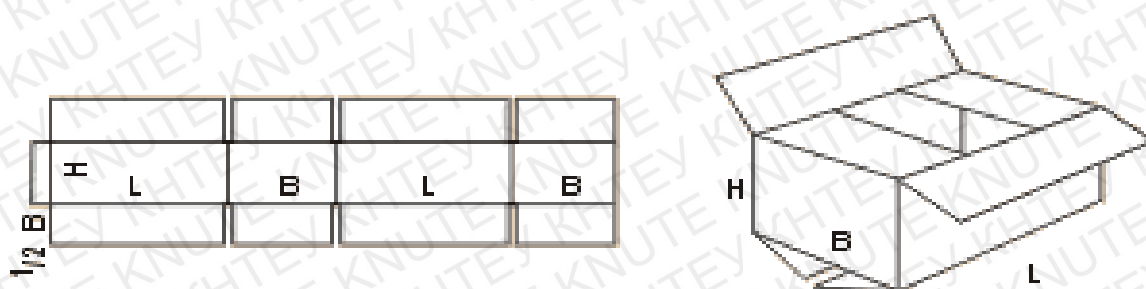

Рис. 2.1 Вид гофроящика згідно з стандартами FEFCO 201

FEFCO (нім. Fédération Européenne des Fabricants de Carton Ondule) - це міжнародна організація, що займається питаннями розвитку та популяризації виробництва товарів з паперу та щільного картону (FEFCO), а також гофрованого картону (ASSCO).

Основною метою FEFCO-ASSCO є дослідження і аналіз ринку гофротари. Крім того, організація займається популяризацією виробництва пакування і тари, забезпечує своїх членів новітньою інформацією про стан ринку і технічні новинки, а також контролює і уніфікує розробку та виробництво всіх можливих видів і типів гофротари в країнах Європи.

FEFCO 201 - це висічні коробки, які складаються з одного або двох (коробка з двох половинок) листів, склеєних або зшитих, а також мають нижні і / або верхні клапани. Такі коробки зберігаються і перевозяться в розібраному вигляді і збираються безпосередньо перед упакуванням в них продукції шляхом закриття клапанів [36]. Отже, до другого типу пакувальної продукції згідно з стандартизацією FEFCO прийнято відносити ящики до наступної конструкції:

- складні ящики спрощеної конструкції.

- коробки, виконані з однієї викрійки з клапанами кришки і дна.
- гофроящики з бічним швом, при скріпленні якого за допомогою клею, скоб або липкої стрічки утворюється бічна обичайка.

Оцінка якості картонно-паперової пакувальної продукції, виробів і товарів проводиться виробничими і торговими підприємствами, експертними організаціями, освітніми та науково-дослідними установами. На виробництві оцінка якості цієї продукції здійснюється під час постановки нової продукції на виробництво, аналізу динаміки якості, аудиту якості та оцінки ефективності роботи підприємства. Оцінка якості товару проводиться шляхом зіставлення показників якості товару з показниками якості аналогічного за призначенням (базового) зразкового товару або з нормативними вимогами стандартів і технічних умов. В результаті порівняння визначається рівень якості товару [37].

Очевидно, що на міцність картонного пакування впливає якість матеріалу, з якого воно виготовлено. Якщо пакування легко продавлюється і стискається, то виконано воно не з високоякісного картону. Міцність гофрокартону залежить від сировини, тобто, від паперу і власне від картону. Найважливішим показником, який свідчить про якість матеріалу, є опір продавлюванню, тобто його стійкість до продавлювання. Зі збільшенням цього показника збільшується і жорсткість ребер картонного ящика, що підвищує стійкість виробу до дії тиску. Важливо, щоб картон мав необхідний ступінь проклейки, цей показник більш високий, коли клей проникає у внутрішні шари матеріалу. Жорсткість паперу - теж важливий фактор, чим вона вища - тим міцніше буде отриманий виріб. В інших країнах цей момент взагалі вважається найважливішим, там вважають, що саме жорсткий папір гарантує високу якість гофрокартону, що призначений для виготовлення ящиків, і повинен забезпечувати високу міцність, стійкість до різних впливів - це те, від чого залежить якість транспортування і зберігання продукції, що в них знаходиться [38].

Якість гофрокартону, основні показники якого наведені в табл. 2.3, залежить від його марки.

Таблиця 2.3

Вимоги до якості гофрокартону для виробництва гофротари [15]

Назва показників	Марка картону			
	ТК-22	ТК-23	ТК-24	ТК-23-Е
Опір продавлювання абсолютний, МПА, не менше	0,40	0,60	0,70	0,60
Питомий опір з розриву з додаванням руйнівного зусилля вздовж гофрів по лінії рильовання після виконання одного подвійного перегину на 180 градусів), кН/м, не менше	4	6	7	6
Опір торцевому стисканню вздовж гофрів, кН/м, не менше	3,0	3,8	4,6	3,8
Опір розшаруванню, кН/м, не менше	0,3	0,3	0,3	-
Вологість, %	6-12	6-12	6-12	6-12

В табл. 2.4 наведені критерії, засоби та методи проведення оцінки якості гофротари, за показниками: опір продавлюванню, опір розшаруванню, питомий опір розриву, вологість, та повнота маркування.

Таблиця 2.4

Критерії, засоби та методи проведення оцінки якості гофротари

Критерії	Засоби	Методи
1	2	3
Повнота маркування	Маркування, товаросупровідні документи	Органолептичний
Опір продавлюванню абсолютний гофрокартонної тари	ДСТУ 2759:2007 Картон. Визначення опору продавлюванню	Інструментальний, аналітичний.
Опір розшаруванню гофрокартонної тари	ДСТУ ISO 3783:2010 Папір та картон. Визначення опору розшаруванню прискореним методом	Інструментальний, аналітичний.

Продовження табл. 2.4

1	2	3
Питомий опір розриву з додаванням руйнівного зусилля вздовж рилування гофрокартонної тари	ДСТУ 7376-89. Ящики з гофрованого картону. Загальні технічні вимоги.	Інструментальний, аналітичний.
Вологість гофрокартонної тари	ДСТУ EN ISO 287:2017 «Папір та картон. Визначення вологості. Метод висушування в сушильній шафі»	Інструментальний, аналітичний.

Для порівняння якості гофротари за визначеними основними показниками якості було відібрано п'ять зразків гофрованого ящика, які виготовлені з тришарового гофрованого картону марки ТК-22 три вітчизняного та два імпортного виробника, результати оцінки якості наведені в табл. 2.5

Таблиця 2.5

Показники якості гофротари різних виробників

Показник	Значення					Вимоги згідно стандартів
	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5	
1	2	3	4	5	6	7
Повнота маркування	Повне	Повне	Повне	Повне	Повне	Повне
Опір продавлюванню абсолютний, МПа, не менше	0,45	0,5	0,45	0,43	0,47	Не менше 0,22
Питомий опір розриву з додаванням руйнівного зусилля вздовж кН/м, не менше	4,3	4,8	4,6	4,4	5,2	Не менше 4

Продовження табл 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Опір торцевому стисненню вздовж гофрів кН/м, не менше	3,6	3,4	3,7	3,1	3,9	Не менше 3
Опір розшаруванню кН/м, не менше	0,3	0,25	0,23	0,26	0,34	Не менше 0,2
Вологість, %	6	8	7	8	6	6-12

В маркуванні зазначають щільність гофрокартону, та колір пакувального матеріалу, який може бути як білий, так і бурий. Всі зразки мають повне маркування.

Опір розриву характеризує міцність показники тари та її придатність для використання, транспортування та зберігання в ній продукції. Найкращий показники міцності має зразок тари №5, найнижчі - №1.

Зі зростанням ринкових відносин і попиту на картонну тару набувають певного значення параметри опору продавлюванню картону, що характеризує можливість чинити опір фізичним навантаженням та не руйнуватися. Найнижчий показник мають зразки №4 найвищий зразок №2, що дає йому перевагу над іншими. Немає сумніву, що в більшості випадків стійкість ящиків з гофрокартону до таких навантажень багато в чому визначається структурою і властивостями самого гофрокартону, конструкцією пакування. При цьому важливо відзначити, що існує прямий взаємозв'язок між міцністю ящика з гофрокартону і опором площинному і торцевому стисненню самого гофрокартону. Крім того, на міцність ящика впливає кількість гофрів і профіль гофракартону.

Важливою характеристикою якості гофротари є опір розшаруванню, що виникає в разі коли адгезія між зовнішнім шаром і наступним шаром картону є занадто низькою. Зразок №5 переважає над іншими зразками за даним показником.

Вологість картону впливає на перераховані властивості гофрокартону, що змінюються під її впливом по-різному. Опір торцевому стисненню є найбільш значущою властивістю при стискаючих навантаженнях, а також при визначенні марки гофрокартону, тому, що істотно залежить від зміни вологості. Якщо вміст води в матеріалі збільшується на 1%, то значення даного показника зменшується на 8%. Вміст води також чинить негативний вплив на показник опору розшарування. Найменш чутливим до води є опір розриву. Зазначені зразки відповідають вимогам стандарту [39].

За результатом оцінки якості взяті для дослідження з п'ять зразків картону гофрованого тришарового картону, згідно з вимогами стандартів України мають вищі показники якості, які встановлені нормативною документацією; вітчизняні зразки не поступаються зарубіжним зразкам тари.

Гофрований картон широко використовується в різних галузях промисловості, переважно як пакувальний матеріал, але може застосовуватися і під час виготовлення меблів та в будівництві. Однак через складну конструкцію волокнистого матеріалу, з якого він зроблений, важко передбачити міцнісні характеристики гофрованого картону, які на додаток змінюються залежно від умов його експлуатації. На механічні властивості паперу й картону великий вплив мають вологість і тривалість навантаження. Із збільшенням цих факторів зменшується міцність картону. Для того щоб виключити їхній вплив на результати лабораторних досліджень, у нормах і стандартах, які описують методологію вимірювання механічних параметрів, необхідно дотримуватись стандартних кліматичних умови їх проведення. Зазвичай досліджувані матеріали кліматизують за температури повітря 23 °C і відносної вологості повітря 50 %, а швидкість приросту навантаження або швидкість деформації добираються так, щоб випробування тривало від кількох десятків секунд до кількох хвилин [40-43].

Визначено об'єкт та основні методи його дослідження, критерії та методи для проведення оцінки якості гофротари, основні вимоги до якості згідно чинних стандартів та класифікацію гофротари та гофрокартону. Визначено асортимент гофротари різних виробників та проведено оцінку якості різних зразків за

показниками згідно визначених критеріїв. Дана оцінка показала, що гофротара, що виготовляється на ПАТ «Мена ПАК» відповідає стандартам, і не поступається якості зарубіжних аналогів та вітчизняним виробникам.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «МЕНА ПАК»

3.1 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Мена ПАК»

Підприємство «Мена ПАК» являється публічним акціонерним товариством (ПАТ), частка пакета акцій володіє акціонерне товариство «ГРІГЕО КЛАЙПЕДА»(Литва) – 97,9 %. ПАТ «Мена ПАК» здійснює зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД) шляхом закупівлі сировини та продажі вже готової продукції – гофротари. Для аналізу ЗЕД підприємства визначено основні чинники, які містять три показники ефективності: показники ефективності імпорту, показники ефективності експорту, показники ефективності ЗЕД.

На ефективність зовнішньоекономічних операцій можуть впливати наступні фактори: митні платежі, схема митного оформлення, транспортування, нетарифні обмеження, маркетинг, безпека та ризики, тощо. Всі ці фактори та ризики можуть бути мінімізовані за допомогою логістики та системного підходу.

Для аналізу імпорту були взяті дані за 2015-2018 роки діяльності підприємства. ПАТ «Мена ПАК» імпортує макулатуру для виготовлення гофротари з країн Європи. В табл. 3.1 показано валютний приріст імпорту по відношенню попередніх років.

Таблиця 3.1

Динаміка імпорту ПАТ «Мена ПАК» за 2015-2018 рр.

Рік	Обсяги імпорту, тис грн	Приріст/зменшення, %
2015	6502,9	-
2016	9434,2	+31,1
2017	13458,9	+30
2018	14945,5	+10

Різке зростання імпорту в 2016 - 2017 році зумовлено закінченням економічної кризи в країні, стабілізації валюти та збільшення обсягів виробництва. Географічна структура імпорту ПАТ «Мена ПАК» зображена на рис. 3.1.

Рис. 3.1 Динаміка географічної структури імпорту ПАТ «Мена ПАК», тис. грн.

[36]

Підприємство імпортує продукцію лише в двох підприємств, АТ «Гріго Клайпеда» (Литва), «Hamburger Containerboard GmbH» (Німеччина). Така велика різниця в імпорті зумовлена тим, що підприємство АТ «Гріго Клайпеда» володіє 97% акціями підприємства ПАТ «Мена ПАК» [36].

АТ «Гріго Клайпеда», «Hamburger Containerboard GmbH», що поставляють на підприємство макулатуру для перероблювання та використання її надалі для виробництва. В УКТЗЕД даний товар класифікується за кодом 4707 20 00 00. В табл. 3.2 наведені дані для оцінки ефективності імпорту на підприємстві на 2018 рік. Імпорт товару відбувається за міжнародними умовами постачання ІНКОТЕРМС – EXW [44], свідчить про те, що продавець/постачальник здійснює постачання/відвантаження товару, коли він передає його в розпорядження покупця в узгодженому раніше місці. В цьому випадку продавець не повинен виконувати формальності, що мають місце бути при вивезенні товару: сплата митних мит, митне оформлення товару, призначеного на експорт та ін.

Ефективність імпорту макулатури за 2018р.

Показник	Значення показника
Код УКТЗЕД	4707 20 00 00
Країна експортер	Литва
Умови постачання	EXW
Ввізне мито (Вільна торгівля з ЄС), %	0
Податок на додану вартість, %	20
Ціна закупівлі, грн за кг.	7,83
Обсяг закупівлі, кг	4000
Погрузка на перший транспорт, %	3
Доставка основному перевізнику, %	3
Погрузка у перевізника, %	2
Страховання, %	5
Оплата основного перевезення, %	10

За контрактом ціна на сировину за умовою поставки EXW складає 7,87 грн/кг. Мінімальний обсяг замовлення складає 400 кг.

Розрахунок фактичної вартості:

1. Контрактна вартість : $7,83 * 4000 = 31320$ грн
2. Розрахунок митної вартості (МВ) : $939,6 + 939,6 + 626,4 + 1566 = 4071,6$ грн
 - Погрузка на перший транспорт: $31320 * 0,03 = 939,6$ грн
 - Доставка основному перевізнику : $31320 * 0,03 = 939,6$ грн
 - Погрузка у перевізника : $31320 * 0,02 = 626,4$ грн
 - Страховання: $31320 * 0,05 = 1566$ грн
3. Розрахунок мита : $3132 * 0 = 0$ грн
4. Податок на додану вартість : $31320 * 0,2 = 6264$ грн
5. Оплата основного перевезення : $31320 * 0,1 = 3132$ грн
6. Загальні витрати: $4071,6 + 6264 + 31320 = 41655,6$

Для розрахунку ефективності імпорту порівнюємо з внутрішньою ціною закупівлі.

Витрати на закупівлю макулатури за внутрішню ціну: $11,2 * 4000 = 44800$ грн.

Розрахунок ефективності імпорту : $(44800 - 41655,6) = 3144,4$ грн

Розрахунок ефективності імпортової операції: $9468/5286,76 = 1,07$

Отже, ефективність імпортової операції більше > 1 , – операція є ефективна.

Причина такої ефективності імпорту макулатури зумовлена тим, що в країнах ЄС діє спеціальне правове регулювання встановлено Директивою 94/62/ЄС [45] про пакування та відходи пакування і Директивою 2004/12/ЄС [46]. Метою Директиви 94/62/ЄС є гармонізація національних заходів щодо системи збирання та перероблення упакування для того щоб, з одного боку, запобігти будь-якому впливу на довкілля держав-членів (а також третіх країн) або зменшити такий вплив, з іншого – забезпечити функціонування внутрішнього ринку та уникнути перешкод для торгівлі й порушень чи обмежень конкуренції в межах Співтовариства. В Україні ж інша ситуація. Кількість зібраної макулатури не може задовольнити ринок, тому вигідніше закупляти за кордоном, також це гарантує виконання регулярних та кращих умов постачання.

Готову продукцію, а саме гофротару підприємство ПАТ «Мена ПАК» експортує на такі підприємства, як виробниче унітарне підприємство «АЛКОПАК» (Білорусь), іноземне унітарне виробниче підприємство «Каштан» фірми «Честнут АГ» (Білорусь), ТОВ «ПЕЧАТНАЯ ФАБРИКА «ПОЛІПРИНТ» (Білорусь)[40]. В табл. 3.3 наведенні обсяги експорту гофротари за 2015-2018 роки та розраховано відношення до попередніх років.

Таблиця 3.3

Обсяги експорту гофротари за 2015-2018 рр.

Рік	Обсяг експорту, тис.грн.	Приріст/зменшення, %
2015	1584	-
2016	1990,9	+25
2017	2551,3	+28
2018	2658,8	+9.5

Експорт гофротари в 2016-2017 роках помітно зростає, даний фактор пов'язаний з виходом на новий ринок збуту, а саме в Білоруссю та збільшенням обсягів виробництва порівняно, що дало змогу задовольнити потреби покупців. Поставки гофротари в інші країни Європи не відбувається через велику конкуренцію та перенасиченням даного ринку, а російський ринок став закритий через політичні проблеми.

Підприємство експортує свою продукцію за умовами ІНКОТЕРМС – СІР, отже продавець зобов'язаний здійснити всі необхідні заходи для забезпечення перевезення товару до погодженого пункту призначення. [46]

Інформація про результати експортної діяльності ПАТ «Мена ПАК» наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Інформація про результати експортної діяльності ПАТ «Мена ПАК»
2015-2018 рр. тис. грн**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1. Собівартість, грн. за м ² .	9,3	9,5	11,81	12,74
2. Експортна ціна, грн. м ² .	17,5	17,9	22,3	24,5
3. Обсяг експорту, тис. м ² .	1584	1990,9	2551,3	2658,8
4. Транспортні витрати, тис. грн	319,8	402	508	608,1
5. Вивізне мито, %	0	0	0	0
6. Ставка митного збору Білорусії, %	0,1	0,1	0,1	0,1
7. Податок на додану вартість, %	20	20	20	20
8. Страхування, %	5	5	5	5

Для оцінки економічної ефективності експорту підприємства розрахуємо такі показники:

Валютний виторг від експорту товару розраховується за формулою 3.1:

$$V_{\text{екс}} = Q \times Ц, \quad (3.1)$$

де, $V_{\text{екс}}$ – валютний виторг;

Q - обсяг експорту;

$Ц$ - експортна ціна товару.

$$V_{\text{екс}} 2015 \text{ р.} = 1584 * 17,5 = 27720 \text{ тис.грн}$$

$$V_{\text{екс}} 2016 \text{ р.} = 1990,9 * 17,9 = 35637,11 \text{ тис.грн}$$

$$V_{\text{екс}} 2017 \text{ р.} = 2551,3 * 22,3 = 56839,99 \text{ тис.грн}$$

$$V_{\text{екс}} 2018 \text{ р.} = 2658,8 * 24,5 = 65140,6 \text{ тис.грн}$$

$$Z_{\text{екс}} = C + \text{Тр} + \text{ПДВ} + M + \text{Ст}, \quad (3.2)$$

де, $Z_{\text{екс}}$ - витрати на експорт

C - собівартість товару;

Тр - витрати на транспортування;

ПДВ – податок на додану вартість;

M – розмитнення товару

Ст – страхування

$$Z_{\text{екс}} 2015 \text{ р.} = (1584 * 9,3) + 319,8 + (27720 * 0,2) + (27720 * 0,1) + (27720 * 0,05) = 24753 \text{ тис.грн}$$

$$Z_{\text{екс}} 2016 \text{ р.} = (1990,9 * 9,3) + 402 + (35637,11 * 0,2) + (35637,11 * 0,1) + (35637,11 * 0,05) = 31390,3585 \text{ тис.грн}$$

$$Z_{\text{екс}} 2017 \text{ р.} = (2551,3 * 11,81) + 508 + (56839,99 * 0,2) + (56839,99 * 0,1) + (56839,99 * 0,05) = 50532,8495 \text{ тис.грн}$$

$$Z_{\text{екс}} 2018 \text{ р.} = (2658,8 * 12,74) + 608,1 + (65140,6 * 0,2) + (65140,6 * 0,1) + (65140,6 * 0,05) = 57280,422 \text{ тис.грн}$$

Показник абсолютного ефекту від експорту розраховується за формулою 3.3:

$$E_{\text{абс}} = V_{\text{екс}} - Z_{\text{екс}}, \quad (3.3)$$

де $E_{\text{абс}}$ - абсолютний ефекту від експорту;

$V_{\text{екс}}$ - валютний виторг від експорту товару;

$Z_{\text{екс}}$ - експортні витрати.

$$E_{\text{абс}} 2015 \text{ р.} = 27720 - 24753 = 2967 \text{ грн}$$

$$E_{\text{абс}} 2016 \text{ р.} = 35637,11 - 31390,3585 = 4246,7515 \text{ тис.грн}$$

$$E_{\text{абс}} 2017 \text{ р.} = 56839,99 - 50532,8495 = 6307,1405 \text{ тис.грн}$$

$$E_{\text{абс}} 2018 \text{ р.} = 65140,6 - 57280,422 = 7860,178 \text{ тис.грн}$$

Коефіцієнт ефективності експорту розраховується за формулою 3.4:

$$K_E = \frac{B_{EKC}}{З_{EKC}} \quad (3.4)$$

$$K_E 2015 \text{ р.} = 27720/24753 = 1,11$$

$$K_E 2016 \text{ р.} = 35637,11/31390,3585 = 1,13$$

$$K_E 2017 \text{ р.} = 56839,99/50532,8495 = 1,12$$

$$K_E 2018 \text{ р.} = 65140,6/57280,422 = 1,13$$

Згідно даних розрахунків, експортна діяльність є ефективною, оскільки ефективності коефіцієнт експорту >1 .

3.2. Напрямки удосконалення експорту гофротари ПАТ «Мена ПАК»

На період 2015-2018 років, визначено, що експортні операції щодо гофротари є ефективними. Рівень ефективності майже не змінювався за останні 4 роки. Для покращення ефективності потрібно зменшити витрати які виникають під час експортування. Деякі витрат під час експортування є незмінними, отже підприємство не може їх зменшити, такі як:

- податок на додану вартість ;
- ввізне мито Білорусії;

В роботі запропоновано зменшити витрати шляхом збільшення обсягів одночасної постачання, це зменшить витрати на транспортування та страхування продукції. Для збільшення обсягів запропоновано ввести знижку на товар при замовленні певної кількості продукції, наприклад при замовленні товару об'ємом більше ніж 10 тис. м². буде застосовуватись знижка 5% на ціну гофротари. Зменшення ціни, буде перекриватись внаслідок постачання більшого об'єму який призведе до зменшення витрат на транспортування та страхування продукції коефіцієнт експорту повинен збільшити.

За даними, які були отримані на підприємстві, відомо, що навантаження на один транспортний засіб складає приблизно 5 тис. м². гофротари, добавки причепа на один транспортний засіб збільшує його можливий перевіз у 2 рази (10 тис. м².), одночасне перевезення дає змогу зменшити витрати на транспортування на 35%, у порівнянні з відправкою тієї ж кількості двома транспортними засобами в різні

періоди. Страхування розраховується як 3% від вартості вантажу та вартості страхування транспортного засобу, в сумі це 5% від суми перевезення отже один транспортний засіб економить 2% страхування у порівнянні з двома.

Для перевірки даної пропозиції були проведені розрахунки. Розглянемо різницю в поставці різними кількостями автомобілів, в варіанті №1 двома машинами, в №2 однією, але за меншою експортною ціною. Ціна на 2019 рік становить 1-1.5 євро за м². в залежності від розмірів гофротари та складністю виготовлення. Собівартість становить 11.3 гривень.

Для розрахунків взята гофротара за експортною ціною 1.2 євро за штуку, що за курсом НБУ на 01.11.2019 становить 31,98 гривень [49] та собівартістю 11,3 гривень за м². Розрахунки проводяться за формулами 3.1 – 3.4. Дані для розрахунку ефективності експорту за пропозицією наведені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозна ефективність експорту гофротари ПАТ «Мена ПАК»

Показники	Варіант №1	Варіант №2
1. Собівартість, грн за м ² .	11,3	11,3
2. Експортна ціна, грн за шт.	31.98	30,38
3. Обсяг експорту, тис. м ² .	10000	10000
4. Транспортні витрати, грн	2820	1833
5. Вивізне мито, %	0	0
6. Ставка митного збору Білорусії, %	10	10
7. Податок на додану вартість, %	20	20
8. Страхування, %	7	5

Валютний дохід від експорту товару становить:

Варіант №1 = 31.98 * 10000= 31980 грн

Варіант №2 = 30,38 * 10000= 30380 грн

Витрати на експорт:

$$\text{Варіант №1.} = 11300 + 2820 + (31980 \cdot 0.2) + (31980 \cdot 0.1) + (31980 \cdot 0.07) = 25952.6$$

$$\text{Варіант №2.} = 11300 + 1833 + (30380 \cdot 0.2) + (30380 \cdot 0.1) + (30380 \cdot 0.05) = 23766$$

Показник абсолютного ефекту від експорту

$$\text{Варіант №1.} = 31980 - 25952.6 = 6027.4 \text{ грн}$$

$$\text{Варіант №2.} = 30380 - 23766 = 6614 \text{ грн}$$

Коефіцієнт ефективності експорту

$$\text{Варіант №1.} = 31980 / 25952.6 = 1,22$$

$$\text{Варіант №2.} = 35637,11 / 31390.3585 = 1,27$$

Отже, згідно з проведеними розрахунками зроблено висновки, два варіанти експорту є ефективними оскільки коефіцієнт >1 . Варіант №2 дав змогу збільшити ефективність експорту. Це призвело до зростання абсолютного ефекту від 6027,4 грн. до 6614 грн. Варіант №2 є вигідним для двох сторін, покупець економить 10600 грн. на даній операції, підприємство ж збільшує прибуток на 586.6. грн. Також даний варіант дає збільшує можливість постачання одночасно в різні підприємства товар, оскільки кількість транспортних засобів зменшується у 2 рази. Дана пропозиція дасть можливість залучити нові підприємства.

Покращення маркетингової політики теж є важливим аспектом збільшенні обсягів експорту. Участь в міжнародних виставках, які дають можливість широкому колу виробників, споживачів, посередників вступати в безпосередні комерційні контакти, сприяючи регулюванню попиту та пропозиції, активізації господарської ініціативи сторін. Найважливіша перевага виставки для покупця - це можливість побачити товар у натурі, а нерідко — в роботі. Покупець порівнює між собою однорідні товари, рекламну літературу і складає думку про рівень товару, найближчі перспективи торгівлі. З точки зору продавця, виставка — це один зі способів конкуренції, який можна використовувати для своєї вигоди. Особливо ефективні в цьому розумінні галузеві виставки. Тут можна розповсюдити протягом 1-2 днів значний обсяг інформації, довести її до відома аудиторії, на охоплення якої за допомогою індивідуальних контактів було б потрібно багато місяців. Дуже часто виставка - це зручний спосіб вивести на ринок новий товар [47].

Розширення асортименту виробництва продукції дасть можливість вийти на нові міжнародні ринки. Крафт-пакети мають дуже міцну та надійну структуру, тому товар в них гарантовано залишиться цілим та неушкодженим. Оскільки підприємство спеціалізується на паперово-целюлозній продукції то витрати на переобладнання буде не значним та мало затратним. Актуальність виробництво крафт-пакетів тим, що в Європі користуються великою популярністю через екологічність та утилізація такої тари відбувається легко та просто. Вона не чинить негативний вплив на навколишнє середовище на відміну від пластикових чи поліетиленових пакетів. Тому виробництво крафт-пакетів актуальна та має попит на ринку послуга, а згідно з директивою ЄС про заборону продажі поліетиленових пакетів з 2021 році, говорить про збільшення попиту на продукцію та відкриття нових ринків збуту. Велике значення є рентабельність, собівартість пакети становить приблизно 1 грн/шт. Ціна реалізації збільшується в 3-4 рази [49].

Для підрахування ефективності даного експорту та рентабельності даного підприємства потрібно урахувати затрати на виробництво та швидкість рентабельність даних інвестицій. Оскільки в підприємства є транспортні засоби для транспортування та відділ логістики підприємство буде використовувати ІНКОТЕРМС – СІР, даний варіант дає змогу в короткі терміни знайти покупців, оскільки всі ризики і будь-які додаткові витрати бере на себе продавець[44].

Отже, проаналізувавши зовнішньоекономічну діяльність підприємства за 2015-2018 роки спостерігається збільшення імпорту сировини(макулатури), що обумовлено збільшенням обсягів виробництва. Досліджено експорт підприємства за останні 4 роки діяльності, розраховано його ефективність та запропоновано напрямки його удосконалення шляхом запровадження знижки на продукцію при більшому обсязі замовлення.

Запропоновано покращити маркетинг, шляхом участі в міжнародних виставках, що дасть змогу знайти нових покупців та збільшити обсяги виробництва гофротари. Розширення асортименту шляхом виготовлення

запропонованої нової продукції – крафт пакети, дасть можливість заявити себе на нових ринках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеної роботи сформульовані наступні висновки та пропозиції.

Ринок гофротари в Україні почав активно відновлюватись з 2016 після кризи 2014-2015 років, головним чином орієнтується на внутрішнього споживача, а тому залежить від економічної ситуації в країні. В Україні працюють більше 30 підприємств, де встановлено обладнання для повного циклу виробництва, головними з яких є «Київський картонно-паперовий комбінат» і «Рубіжанський картонно-тарний комбінат». Аналіз експорту та імпорту гофротари показав, що вітчизняні підприємства не можуть повністю задовольнити потреби споживачів.

Асортимент гофротари поділяється на чотири групи: споживча, транспортна, виробнича, консурвуюча. Проведений аналіз асортименту транспортної тари визначив її поділ в залежності: від розмірів, умови транспортування, властивістю товару, тощо.

Наведені типи, класи, марки на які поділяється гофрокартон для виготовлення гофротари. Марки гофрокартону T11-T15, які використовують для виготовлення малих та середніх коробок менш популярний, T21-T27 марки використовують для виготовлення більш міцного пакування. Марки п'ятишарового та семишарового картону використовують для великогабаритних товарів, вони мають високі якісні показники. Наведенні основні показники якості гофрокартону для виготовлення гофротари в залежності від типів та видів гофра. Проведено аналіз національних стандартів, якими користуються виробники для перевірки гофротари та гофрокартону на якість.

Проаналізовано законодавчо-нормативне регулювання для здійснення зовнішньоекономічної діяльності гофротари і гофрокартону. Визначені особливості імпортних операцій та ставки мита на імпорт гофротари.

Порівняльний аналіз асортименту вітчизняних та імпортних виробників гофротари показав, що українські виробники не поступаються імпортним в асортиментів, а деякі вітчизняні виробники виготовляють гофротару яка не виробляється імпортними виробниками. Наприклад, барабан та піддон-контейнер.

Проведена оцінка якості ящика, що виготовлений з тришарового картону марки Т-22 на ПАК «Мена ПАК» показала, відповідність за всіма показниками згідно з стандартами. Показники якості порівняні з іншими виробниками, показав конкурентно спроможність не лише гофротари ПАТ «Мена ПАК», а й інших вітчизняних виробників стосовно імпорتنих.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ПАТ «Мена ПАК» за останні 4 років продемонстрував зростання зовнішньої діяльності на підприємстві, який показав зростання імпорту та експорту на підприємстві ПАТ «Мена ПАК». Імпорту підприємства складає закупівлі макулатури в країнах Європи для перероблювання та виготовлення гофротари, різке зростання відбулося у 2016 році – 31,1%, та у 2017 році – 30% це зумовлено закінченням кризи в країні та знаходження нових ринків збуту. Були проведені розрахунки щодо доцільності даних операцій який показав коефіцієнт 1.07. Експорт гофротари складає країна Білорусь, зростання якого теж припадає на 2016 – 2017 роки. Експортна частина складає близько 10% від загального виробленого обсягу, і на 2018 рік становила 2658.8 тис. грн. Наведені розрахунки, щодо ефективності експортних операцій, які показали коефіцієнт 1,13 що говорить про доцільність експорту.

Розроблені пропозиції, щодо покращення експорту гофротари на підприємства ПАТ «Мена ПАК» шляхом зменшення витрат на транспортування шляхом збільшення обсягів однієї партії продукції зі знижкою 5%. Запропонована пропозиція була розраховувана шляхом умови постачання двох варіантів та показала свою доцільність, дані умови постачання показали вигоду для підприємства і покупця.

Запропоновано зменшити витрати на страхування продукції та транспортного засобу, шляхом постачання продукції одним транспортним засобом з причіпом, замість двох. Дана пропозиція була описана та проаналізована і показала збільшення коефіцієнта експорту до 1,27.

Запропоновано покращення маркетингу шляхом участі в міжнародних виставках, що дасть змогу знайти нових покупців. Рекомендовано розширити

асортимент продукції, виробництвом крафт пакетів, що дасть змогу вийти на новий ринок та збільшити обсяги експорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дослідження ринків прогноз ринку гофрокартону та гофротари в Україні та Росії до 2023 р. 2018 рік. – режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/prognoz-rynka-gofrokartona-i-gofrotary-v-ukraine-i-rossii-v-2017-2023-gg-2018-god>
2. Ринок целюлозно-паперової промисловості: сучасний стан та перспективи розвитку. – режим доступу: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/129575>
3. Pro-consulting прогноз ринку гофрокартону та гофротари в Україні 2018 рік. – режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/prognoz-rynka-gofrokartona-i-gofrotary-v-ukraine-i-rossii-v-2017-2023-gg-2018-god>
4. Київський картонно-паперовий комбінат. – режим доступу: <https://www.papir.kiev.ua/about-us/>
5. Офіційний сайт ПрАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат». – режим доступу: <http://www.rktk.com.ua/>
6. ТОВ «Дунапак Таврія». – режим доступу: <https://investinkherson.gov.ua/investoram/istorii-uspihu/dunapack/>
7. Державна фіскальна служба України. – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>
8. Перспективний ринок: чому вигідно інвестувати в виробництво гофрокартону [Електронний ресурс]. – режим доступу:
9. Основні індикатори ринку макулатури 2018. – режим доступу: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/osnovni-indikatori-rinku-makulaturi-2018-2482564.html>
10. Mind.ua . – режим доступу: <https://mind.ua/publications/20200876-odyag-dlya-tovaru-yak-biznes-stimulyuvav-rozvitok-kartonna-papеровoyi-galuzi-ukrayini>

11. Розвиток картону в Україні. – режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/zhidachivskiy_tspk_proriv_u_sogodnishniy_den.html
12. Митна статистика України. – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/>
13. Гавва О.М. Шляхи вдосконалення та розвитку технологій і обладнання пакування / Матеріали науково-практичної конференції «Пакувальна індустрія». – Алушта, 2007. – С. 174-175.
14. Шредер В. Л. Упаковка из картона / В. Л. Шредер, С. Ф. Пилипенко. — К.: Упаковка, 2004. — 560 с.
15. Осика В.А. Паперові пакувальні матеріали / В.А. Осика Л.А. Коптюх // – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 255 с.
16. Різновид гофрокартону. – режим доступу: <http://www.mpzp.ru/art/94906563.html>
17. Экспрес упаковка. – режим доступу: <https://pack.ua/articles/upakovka-stati/polezhie-statii-o-kartone/vidy-i-tipy-gofrokartona-chast-2>
18. Будстандарт онлайн. – режим доступу: http://online.budstandart.com/ru/?option=com_searchonline
19. ДНАОП законодавча база. – режим доступу: https://dnaop.com/html/41056/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9000-2001
20. ДСТУ 7376-89. «Ящики з гофрованого картону. Загальні технічні вимоги»
21. Податковий кодекс України. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=138.6>
22. Стаття 153 Оподаткування операцій особливого виду. – режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/law-24/section-121/article-706/>
23. Електронний варіант УКТЗЕД. – режим доступу: <https://ares.ua/uk/codesearch>
24. Митний тариф України (Групи 01-72) [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584a-18>
25. Стаття 5 Закону України від 04.11.99 №1212-XIV. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>

26. Основи експертизи продовольчих товарів. – режим доступу: <https://studopedia.org/2-87987.html>
27. Експертиза товарів/ навчальний посібник / [А. А. Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін. – Харків: ХДУХТ, 2017. - С. 557.
28. Глушкова Т.Г. Проблеми ідентифікації паперу та виробів з нього / Т.Г. Глушкова, С.С. Барабаш: матер. міжнар. наук.-практ. конф. [«Товарознавство і торговельне підприємництво: дослідження, інновації, освіта»], (Київ, 6–7 квіт. 2011 р.); відп. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – С. 190–192.
29. Вилкова С.А. Методологические подходы к идентификации потребительских товаров / С.А. Вилкова // Стандарты и качество. – 2003. – №3. – С. 49–52.
30. Вилкова С.А. Методологические подходы к идентификации потребительских товаров / С.А. Вилкова // Стандарты и качество. - 2014. - №3. - С. 49-52.
31. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності на ринку. Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону. – [Режим доступу]: <http://www.apn-ua.com/exim/n69>.
32. Картон та його види. – режим доступу: <http://papier-mal.com.ua/karton-ta-jogo-vidi/>
33. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб./ С.М. Клименко, О.С. Дуброва, Д.О. Барабась та ін. КНЕУ, 2006. - С. 28.
34. ПАТ «Мена ПАК» Річний звіт за 2018 рік. – режим доступу: Режим доступу: <http://menapack.pat.ua/emitents/reports/year/2018>
35. FEFCO Corrugated packaging. – режим доступу: <http://www.fefco.org>
36. Офіційний сайт ПАТ «Мена ПАК» . – режим доступу: <http://menapack.pat.ua/>
37. Лютікова М.В., Морозова Р.С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення прибутковості та конкурентоспроможності [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37

38. Методи розрахунку механічних властивостей гофрованого картону. – режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin.irbis_nbuv.cgiirbis_64.Upakovka_2016
39. Гофрокартон. – режим доступу: <https://www.stak-group.com/gofrokarton>
40. Профіль гофрокартону. – режим доступу: <http://karton.zp.ua/docs/sert/27-info5>
41. Гофротара - все що ми про неї знаємо. – режим доступу: <https://bio.ukr.bio/ua/articles/644>
42. Gofrotara. – режим доступу: <http://www.bpg-gofrotara.in.ua>
43. Види гофрокартона и сфери его применения. – режим доступу: https://vproizvodstvo.ru/klassifikator/vidy_gofrokartona_sfery_primeneniya/
44. Умови поставки СІР Інкотермс 2010 – режим доступу: <http://anvay.ru/incoterms-cip>
45. Директива 94/62/ЄС. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_b05
46. Директива 2004/12/ЄС. – режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004L0012>
47. Міжнародні виставки гофрокартону . – режим доступу: <http://gofro.expert/vistavki/>
48. Виробництво крафт-пакетів. – режим доступу: <https://homebiznes.in.ua/vyrobnytstvo-kraft-paketiv-davnya-biznes-ideya-z-velykym-majbutnim/>